

Quarante deux *Airs* à 2 Flutes

de “Principes de la flûte”

Composez par Jean Chrestien Schickhardt
(XII Ouvrage, Amsterdam 1720)

Edició i comentaris a cura de
Joan Izquierdo

Quarante deux Aires à 2 Flutes de "Principes de la flûte"

1a edició: desembre 2011

Jean Chrestien Schickhardt

© de l'edició i comentaris: Joan Izquierdo

© DINSIC Publicacions Musicals, S.L.

Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona

Disseny coberta:

Maquetació: DINSIC GRÀFIC

Imprès a: Impulso, Global Solutions S.A.

Rda. de Valdecarrizo 23

28760 Tres Cantos (Madrid)

Dipòsit legal: B-40043-2011

ISMN: 979-0-69210-733-0

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresa la reprografia i el tractament informàtic, i també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor o entitat autoritzada, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Distribueix: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.

Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona

Tel. 00 34-93.318.06.05 - Fax 00 34-93.412.05.01

e-mail: dinsic@dinsic.com

www.dinsic.com - www.dinsic.es - www.dinsic.cat

Índex

Pròleg.....	5
Suggeriment de treball.....	7
Notes crítiques	15
1. Preludio.....	17
2. Preludio.....	17
3. Menuet.....	17
4. Menuet	18
5. Entrée	19
6. Sarabanda	20
7. Giga	21
8. Aria Largo.....	22
9. Menuet Vivace.....	23
10. Sarabanda	24
11. Corrente	25
12. Gavotta Allegro	27
13. Aria Adagio	28
14. Entrée	29
15. Menuet	30
16. Giga	31
17. Capriccio Allegro	32
18. Aria Vivace	33
19. Gavotta	35
20. Giga	35
21. Menuet.....	36
22. Allemanda	37
23. Menuet.....	39
24. Corrente	40
25. Giga	43
26. Gavotta	45
27. Preludio Largo	46
28. Allemanda	47
29. Aria Adagio	49
30. Corrente	50
31. Giga	52
32. Gavotta.....	53
33. Preludio	54
34. Allemanda	55
35. Giga	57
36. Gavotta.....	58
37. Preludio.....	58
38. Aria Allegro	59
39. Sarabanda	60
40. Corrente	61
41. Giga	63
42. Gavotta.....	64

PRINCIPES DE LA FLÛTE

Contentant la maniere d'en jouër & la Connoissance de Musique necessaire pour cela

Avec

QUARANTE DEUX AIRS À 2 FLUTES

Composez par

JEAN CHRESTIEN SCHICKHARDT

XII Ouvrage

& Dedié par lui

A MONSIEUR JEAN MICHEL SELPERT

PRÒLEG

Johann Christian Schickhardt és un compositor amb una prolífica obra per a la flauta de bec; en el seu catàleg d'obres:

Op. 1, 6 sonates per a flauta de bec i baix continu, Amsterdam 1709

(...)

Op. 3, 6 sonates per a flauta de bec i baix continu, Amsterdam 1709

Op. 4, Sonates per a 2 flautes de bec i baix continu, Amsterdam 1710

Op. 5, 6 sonates per a flauta de bec, 2 oboè/violí, viola de gamba i baix continu, Amsterdam 1710

Op. 6, 6 sonates per a 2 flautes de bec i baix continu, Amsterdam 1710

(...)

Op. 9, 6 sonates per a 2 flautes de bec i baix continu *ad libitum*, Amsterdam 1710-12

(...)

Op. 12, "Principes de la flûte"

(...)

Op. 14, 6 sonates per a flauta de bec, oboè/violí i viola de gamba, Amsterdam 1710-12

(...)

Op. 16, 12 sonates per a 2 flautes de bec i baix continu, Amsterdam 1710-12

Op. 17, 12 sonates per a flauta de bec i baix continu, Amsterdam 1712-15

Op. 18/1, "Recueil d'airs choisis", flauta de bec, Amsterdam 1712-15

Op. 18/2, "Recueil d'airs de mouvement", flauta de bec, Amsterdam 1718-19

Op. 19, 6 concerts per a 4 flautes de bec i baix continu, Amsterdam 1713-15

(...)

Op. 21, "Airs spirituels des luthériens", 2 flautes de bec i baix continu, Amsterdam 1715
 Op. 22, 6 sonates per a 2 flautes de bec, oboè i baix continu, Amsterdam 1717-18
 Op. 23, 12 sonates per a flauta de bec i baix continu, Amsterdam 1719/20
 Op. 24, 6 sonates per a flauta de bec i baix continu, Amsterdam 1723-24
 (...)
 Op. 26, 6 sonates per a 2 flautes, Amsterdam 1727
 (...)
 Op. 30, "L'Alphabet de la musique", 24 sonates per a flauta de bec i baix continu, Londres 1735

Hi podem comptar:

66 sonates per a flauta de bec i continu, almenys 24 trionsonates i altres peces en formació de trionsonata (2 flautes de bec i bc), unes 24 sonates o peces concertants i altres obres.

Si bé podria ser dit que l'obra de Schickhardt no representa gran cosa en el conjunt del patrimoni musical general, cal rendir-se a l'evidència que, des de la perspectiva del nostre modest instrument, aquesta producció resulta una obra imponent. El seu nivell de qualitat no té, en la meua modesta opinió, res a envejar a la mitjana dels seus contemporanis, entre els quals molt sovint destaca en imaginació i fantasia instrumental.

Més enllà d'aquestes consideracions, que per si soles li haurien de concedir un espai privilegiat en el faristol de tots els flautistes, en diverses de les seves publicacions dóna mostra de respondre a un pla pedagògic que sens dubte li afegeix interès.

El "Principes de la flûte" que ens ocupa és un llibre que se submergeix en la prolífica marea de "tutors" i altres mètodes que per a l'aprenentatge del nostre instrument varen publicar-se al llarg del s. XVIII. Són diversos els que van acompanyats de "tunes" o peces per a proveir de música el flautista principiant. Habitualment es tracta de reculls de peces de moda, àries famoses, fragments instrumentals coneguts, totes d'autoria diversa. Difícilment hi trobem un "pla metodològic" ben estructurat com en el cas del llibre de Schickhardt.

Les 42 *airs* que componen el llibre ens porten d'uns senzills exercicis a peces d'un grau de dificultat similar al d'una sonata de *repertori* amb una encomiable gradualitat i amenitat.

És per això que trobo força estrany que fins al dia d'avui no hagi vist la llum una edició "popular" d'aquest llibre que, al meu entendre, resulta tan útil com agradable als que avui en dia volen acostar-se a aquest nostre instrument. Ara com ara el llibre resulta accessible en un parell d'edicions facsímils, excel·lents i útils (no ens cansarem d'argumentar que l'escriptura original és el mitjà més eficaç de transmissió de l'obra d'art), però que potser el releguen a una certa èlit d'estudi erudit. Crec que ja és hora que vegi la llum una edició que els pugui fer més accessibles.

En emprendre-la m'he proposat acompanyar la partitura (*) d'uns quants suggeriments metodològics amb l'ànim de fer com més planer possible l'aprenentatge de les "maneres de fer" del s. XVIII.

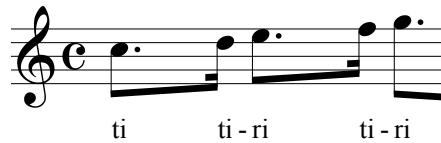
(*) Vull animar-te, flautista interessat, a llegir aquestes músiques directament del facsímil. La tipografia és clara i agradable i et pot servir per a experimentar oralment (només escoltant el que toques amb el teu company) tot allò que ets capaç de "veure" en el suport visual de la partitura. MÖHLMEIER, Susi; THOUVENOT, Frédérique; *Flûte à bec, Europe 1500-1800, Volume III*. Éditions Fuzeau classique Réf. 5811 9.

SUGGERIMENTS DE TREBALL

Aspectes d'articulació

A l'inici del llibre, en les peces 2 i 3 (i mai més en farà esment) l'autor fa un suggeriment de síl·labes d'articulació, en el qual vol fer èmfasi en l'articulació desigual (*inégalité*), tan característica de la manera de fer de l'alt barroc (en estil francès i no només francès).

2. Preludio

Cal entendre que aquest suggeriment és vàlid com a manera de tocar al llarg de totes les peces.

Suggeriment metodològic 1:

Una de les dificultats que es poden presentar en la realització de la *inégalité* ens dona peu a aprofundir en un aspecte tècnic d'especial interès, com és el de la independència de l'accentuació de l'articulació respecte de l'accentuació mètrica.

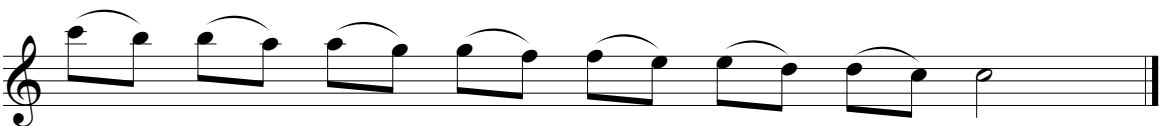
Valgui el següent exercici com a iniciació a un treball sistemàtic d'aquesta pràctica:

1. Toca una escala descendent (en l'exemple en Do Major).

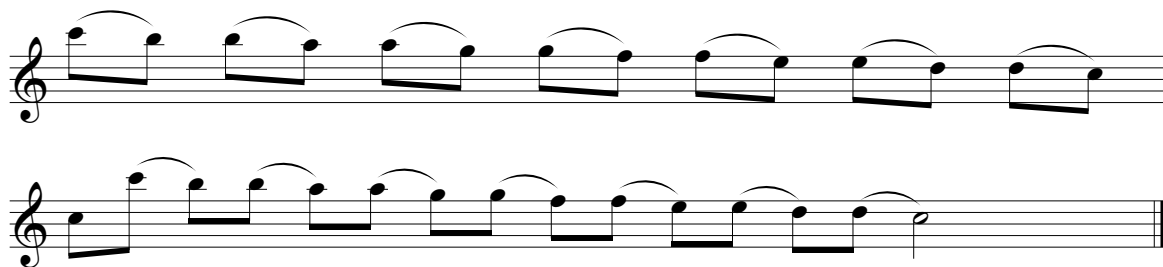

2. Articula totes les notes amb la mateixa síl·laba (T, D...).

3. Anticipa la següent nota de manera que el canvi de nota ocorri en contratemps i sigui articulat per l'acció dels dits mentre la repetició de la nota ocorre a temps i és articulada per l'acció de la llengua (totes amb la mateixa síl·laba!):

4. Enllaça dues escales iguals de manera que una et quedi a temps i la següent, a contratemps (en la segona, l'articulació dels dits ocorrerà a temps i la de la llengua, a contratemps):

En fer aquest darrer pas assegura't que:

- Tens control i ets plenament conscient de la relació del que estàs fent amb la mètrica (utilitza metrònom o fes servir el peu com a eina de referència!).
- Les dues versions de l'escala sonen igual (algú que t'escolti no hauria de ser capaç de reconèixer si estàs tocant la versió a temps o la versió a contratemps sense la referència del teu peu o del metrònom).

Per a assegurar-te de la solvència amb la qual resols l'exercici et recomano que el practiquis en diverses tonalitats (si pot ser en totes 12); un cop n'estiguis convençut prossegueix amb el següent punt:

5. Imita amb la llengua l'articulació que ara corria a càrrec dels dits. Per a fer-ho utilitza una cadena de dues consonants (com ara Tr, Dr...).

Si tens dificultats, prova d'extremar la relació entre la nota feble i la forta (en el cas que utilitzis Tr, entre r i T amb, per exemple, Trt Trt...); observa:

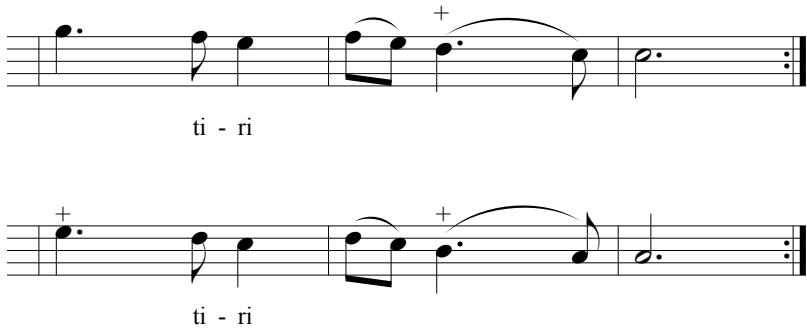
Amb això obtindràs una alternança de notes llargues i curtes (picades), una cosa així com ara:

L'única indicació d'articulació que apareix al llarg del llibre, fora de l'esmentada indicació sobre la *inégalité*, és la lligadura.

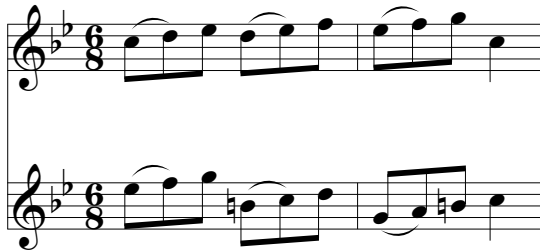
Sobre ella cal destacar, per sistemàtic:

El seu ús en els girs cadencials, agrupant sota una sola articulació la penúltima nota (trinada) i la seva resolució (o anticipació de la darrera nota); en l'exemple, el final del Menuet núm. 3:

L'agrupació, amb molt poques excepcions, de la primera i segona corxera de cada temps en les giges:

41. Giga

Aspectes de ritme

Un aspecte sens dubte fonamental en la rítmica del s. XVIII és el de l'hemiòlia (o sesquiàltera). Aquesta fórmula rítmica, associada quasi bé sempre als girs cadencials en peces ternàries, és un residu de la flotabilitat rítmica característica de músiques anteriors.

Suggestiment metodològic 2:

Toca aquesta melodia:

Quarante deux Aires à 2 Flutes

de "Principes de la flûte"
Composez par
Jean Chrestien Schickhardt
(XII Ouvrage, Amsterdam 1720)

1. Preludio

(flauto primo & secondo)

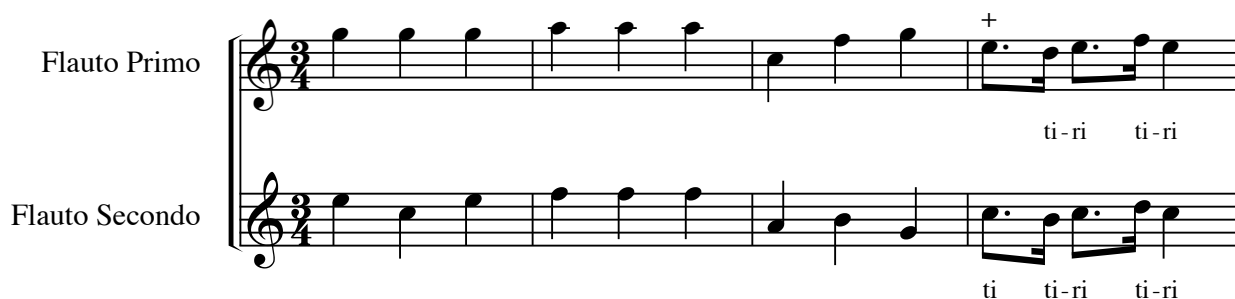
2. Preludio

ti ti-ri ti-ri ti-ri ti - ri ti-ri ti-ri ti-ri ti-ri ti-ri ti-ri ti-ri (ti - ri)

(flauto primo & secondo)

3. Menuet

4. Menuet

The musical score is for a Minuet in 3/4 time, consisting of two staves (1 and 2). The key signature is one sharp (F#). The score is divided into four systems, each containing two staves. The first system (measures 1-6) shows the initial melody and accompaniment. The second system (measures 7-12) includes a repeat sign and a key change to two sharps (F# and C#). The third system (measures 13-18) continues the melody and accompaniment. The fourth system (measures 19-24) concludes the piece with a final cadence. The notation includes various note values (quarter, eighth, and sixteenth notes), rests, and accidentals (sharps and naturals). The staves are numbered 1 and 2, and the measures are numbered 1 through 24.

5. Entrée

1 2

6

11

17

22

6. Sarabanda

1 2

7

13

19

7. Giga

1 2

1 2

5

1 2

10

1 2

15

1 2